

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. V. Corollarium notatu dignum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

est, ut ab intellectu nostro pro hoc statu concipiatur æquales: nos enim viatores illas ut æquales concipere non possumus, nisi ad modum quo res creatæ constituuntur æquales, ac proinde non nisi relative, relatione consecuta ad nostram apprehensionem: unde prædicta relatio superflua censeri non debet, sicut nec relatio dominij in Deo nostram subsequens apprehensionem superflua censetur, quamvis ad esse Dei nullatenus requiratur, nec ut realiter Dominus sit.

42. Obijciunt ultimo Scoti Discipuli: Verbum divinum, cum sit imago Patris, refertur ad illum relatione similitudinis: Sed hæc relatio, ut potest eadem cum relatione Filij, realis est, & non rationis: Ergo in personis divinis reperitur relatio realis similitudinis.

43. Respondeo in Verbo divino duplicem distinguere à Theologis relationem similitudinis; unam, quæ supra unitatem essentia divina fundatur; alteram, quæ licet unitatem illam supponat, vel connonet, supra illam tamen non fundatur, sed supra originem, vel expressionem, aut naturam divinam communicationem. Prima relatio est æquiparantia, hoc est ejusdem denominationis in utroque extremo, & pertinet ad primum genus: altera est disquiparantia, seu diversa denominationis in extremis; nec est primi, sed secundi generis. Prima distinguitur à filiatione, non autem secunda. Prima denique (de qua solum in præfati est questio) non est realis, sed rationis, eod quod ratio fundandi (unitas scilicet divinæ essentia) in utroque extremo non multiplicetur; altera verò realis est; quia illius fundamentum, scilicet passiva generatio, realiter distinguitur ab activa generatione, saltem ratione illius, quod in obliquo importatur, ut antea explicatum est.

§. V.

Corollarium notatu dignum.

44. EX dictis inferes contra Raphaelem de Averfa hic quest. 2. sect. 2. & quosdam alios Recentiores, in personis divinis non dari relationem realem æqualitatis, aut similitudinis, fundatam in proprietatibus personalibus, & virtualiter distinctam à relationibus originis. Theologi enim, præter quatuor relationes originis nullam aliam in Deo relationem realem agnoscunt: At qui si daretur relatio realis æqualitatis, aut similitudinis supra paternitatem aut filiationem fundata, & virtualiter ab illis distincta, jam plusquam quatuor relationes reales in Deo admittendæ essent, ut manifestum est: Ergo non datur talis relatio.

45. Deinde, si divinarum personarum similitudo attendetur, non solum secundum perfectiones absolutas, sed etiam secundum proprietates relativas, sequeretur Filium esse magis similem Patri, quam Spiritum sanctum: Sed hoc absurdum est: Ergo & illud. Probatur sequela: Filius enim assimilaretur Patri in relatione Spiratoris, in qua Spiritus sanctus illi assimilari non potest: Ergo esset Patri similior.

Præterea, cum relationes divinæ non gaudeant perfectione relativa, virtualiter à perfectione essentia distincta, sed infinitam tantum essentia perfectionem implicite includant, ut supra ostensum est, ratione solum essentia possunt æqualitatem fundare: relatio enim æqualitatis fundatur in unitate magnitudinis, seu perfectionis cum negatione excessus, ut patet ex supra dictis.

Denique admittenda adhuc alia sententia, quæ docet relationes perfectionem relativam essentia superaddere, concedenda non est inter divinas personas relatio æqualitatis aut similitudinis fundata in proprietatibus personalibus, quia, ut docet D. Thomas hic art. 1. ad 4. una relatio non potest aliam relationem fundare, alias daretur processus in infinitum: Sed proprietates personales sunt formaliter relationes: Ergo super illas fundari non potest relatio realis æqualitatis, aut similitudinis.

Dices Pater & Filius in ratione personæ constituntur proprietatibus relativis, & tamen ut sic constituti referuntur ad Spiritum sanctum relatione Spiratoris virtualiter distincta à paternitate & filiatione: Ergo relatio divina capax est, ut referatur per aliam relationem realem virtualiter distinctam.

Respondeo concessio Antecedente, distinguendo Consequens: Relatio divina sumpta in abstracto capax est, ut referatur, nego. Sumpta in concreto, & prout idem est quod persona, concedo. Sicut enim persona Patris, quamvis per relationem constituta in ratione personæ, est principium quod generationis, & refertur ut quod per paternitatem sub conceptu referentis; ita Pater & Filius relationibus constituti, sunt principium quod processionis Spiritus sancti, & referuntur ut quod relatione Spiratoris. Hæc tamen relatio non fundatur in paternitate & filiatione; sed in spiratione activa utriusque communi. Ex quo tantum sequitur, relationem divinam concretive sumptam (quæ ratione idem est quod persona) esse capacem, ut referatur ut quod, relatione, non in ipsa, sed in spiratione activa fundata, quod libenter fatemur: non autem quod possit esse fundamentum ulterioris relationis, per quam ipsa in abstracto sumpta referatur ut quod.

Quærit hic aliqui, an personæ divinæ sint & dici debeant æquales, non solum in magnitudine & perfectione, sed etiam in æternitate & duratione? Ratio dubitandi est, quia inter illas reperitur prioritas & posterioritas originis, quæ ipsarum coæternitati videtur ob stare.

De fide tamen certum est, personas divinas esse in duratione æquales. Hoc patet primo ex symbolo Athanasij, ubi dicuntur esse unus æternus: At æternitatis unitas non patitur inæqualitatem durationis: Ergo tres personæ divinæ sunt in duratione æquales.

Secundo patet, quia duratio immutabilitatem consequitur, immutabilitas verò actualitatem: Sed tres personæ divinæ sunt ejusdem æqualitatis, cum sint ejusdem essentia & existentia: Ergo sunt ejusdem immutabilitatis, & consequenter ejusdem durationis.

Tertio, ut egregie discurrit D. Thomas hic art. 2. quod terminus productus non coexistat suo principio, vel provenit ex imperfectione principij, quia nempe non statim ab initio est perfectum omni perfectione; ut constat in pueris, qui ob debilitatem virtutis generati non potest: vel quia agens liberum est, & pro sua libertate non statim producit effectum: vel denique, quia actio, per quam terminus producit, est successiva: Sed nihil horum reperitur in processionem divinarum personarum; nam Pater v. g. non ex electione libera, sed naturaliter Filium producit; illius enim natura ab æterno fuit perfecta; & actio quoque, quæ Filium producit, non

cuilibet personæ, sive dissimilitudinem illarum à creaturis: sic ex utroque capite Patri competit potentia, tum quia est principium omnium processionum, tum etiam quia est dissimilis patribus creatis, veritate debilibus: Filio sapientia, tum ratione originis, cum sit Verbum & terminus cognitionis infinitæ Patris, tum dissimilitudine à filiis creatis, ut plurimum juventute insipientibus: Bonitas Spiritui Sancto; tum origine, quia est amor bonitatis increata; tum dissimilitudine ab amore creato, sæpe malo, & inordinato.

Tandem secundum ultimam considerationem valet attributio Pauli dicentis, omnia ex ipso, per ipsum, & in ipso esse. Omnia enim sunt ex Patre, tanquam ex efficiente per potentiam; per Filium tanquam per exemplar & principium de principio creaturarum; & in Spiritu Sancto, qui omnia continet non quidem ratione idearum (nam verbo proprium est, sic continere omnia) sed ratione bonitatis Dei, quæ res conservantur, & ad illum ut finem ultimum ordinantur.

DISPUTATIO XIII.

DE MISSIONE DIVINARUM PERSONARUM.

Ad questionem 43. D. Thomæ.

Hæc disputatio se habet per modum coronidis ad totum istum tractatum: ultima enim consideratio comparativa personarum divinarum est in ordine ad creaturas, secundum quod dicuntur ad illas mitti, vel ad eas venire: unde de missione divinarum personarum ultimo loco cum Sancto Doctore hic agendum est.

ARTICULUS PRIMUS.

*Quid sit missio, & quibus personis
conveniat?*

§. I.

*Præmittuntur quæ apud omnes sunt certa, &
referuntur sententia.*

Missio in communi significat processionem seu egressionem ab aliquo cum destinatione ad aliquem effectum, vel ad aliquem locum de novo: unde ad illam quatuor concurrunt, scilicet persona mittens, persona missa, terminus ad quem, & egressio seu processio ejus qui mittitur. Potest autem, ut docet Divus Thomas hic art. 1. tripliciter fieri: vel per imperium, sicut dominus mittit servum in villam: vel per consilium, sicut medicus dicitur mittere Regem ad balneum: vel per originem, sicut flos emittitur ab arbore, radius à sole, & rivus à fonte. Ex quo patet missionem reperiri in Divinis, seculis tamen imperfectionibus, quæ in creaturarum missione contingunt, verè enim una persona ab alia egreditur (non per imperium, aut consilium, sed per originem) sitque speciali modo præsens creaturæ, non per loci mutationem, sed per novi effectus productionem. Unde Divus Thomas in 1. ad Annibald, dist. 15. quæst. unica art.

A 1. egregie observat, quod in missione creaturæ quatuor reperiuntur; unum ex parte mittentis, scilicet autoritas; alterum ex parte missi, scilicet separatio ejus à mittente; tertium ex parte termini à quo, scilicet loci mutatio; quartum ex parte termini ad quem, scilicet effectus aliquis, ad quem producendū persona missa destinatur. Et subdit, primum & ultimum; quia perfectionis sunt, convenire personis divinis: licet enim in Divinis non detur autoritas per modum imperij, bene tamen per modum originis: secundum verò & tertium, quia imperfectionem dicunt, à missione divinarum personarum relegari. Et articulo præcedenti in responsione ad 3. docet, quod licet Angeli superiores non mittantur, quia non possunt mitti sine loci mutatione, quæ illis non convenit, bene tamen personæ divinæ, nam illæ non mutant locum, cum ad nos mittuntur.

Hæc sunt certa & indubitata apud Theologos. Sed dissidium ac disputatio est inter illos, pro quo supponat divina missio; an prò ipsa productione effectus, quæ temporalis est; an verò pro processione & origine personæ divinæ, quæ ab æterno illi competit? Quidam missionem in solo temporali effectū collocant: alij in sola origine, per quam personæ missæ communicatur potentia & voluntas producendi effectum temporale, ratione cujus fiat novo modo præsens creaturæ.

§. II.

Veræ sententia statuitur.

Dico tamen, nec solam processionem æternam, nec solum effectum temporalem, esse missionem, sed illam pro utroque supponere, & utrumque importare; in recto quidem ipsam personarum originem, in obliquo verò novum effectum in creatura productum.

Probatur primò ex D. Thomæ hic art. 2. ad 3. ubi ait: *Missio includit processionem æternam, & aliquid addit, scilicet temporalem effectum; subindeque illud inter missionem & generationem ponit discrimen, quod missio importat habitudinem ad principium, in ordine ad terminum temporalem; generatio autem in ordine ad terminum æternum.*

Favet etiam Augustinus lib. 2. de Trinit. cap. 5. ubi ait: *A Patre exire, & venire in hunc mundum, mitti est.*

Probatur secundo: Missio divina essentialiter importat originem à persona mittente: Ergo non est solum operatio Dei externa & temporalis, sive novus modus essendi in creatura, sed origo æterna personæ missæ, ut connotans operationem externam & temporalem. Consequenter patet, probatur Antecedens. Missio personæ divinæ essentialiter importat exitū à persona mittente. Sed hic exitus nequit esse alius, quam origo æterna ab illa: Ergo essentialiter importat talem originem. Major est certa, missio liquidem essentialiter dicit egressionem ex eo à quo fit: Minor verò probatur. Duplex tantum est egressio à mittente: una moralis, consistens vel in imperio, ratione cujus inferiores à superiori sive domino, & Angeli à Deo dicuntur mitti & egredi vel in precibus, aut consilio, sive suasionem, ratione quorū in humanis homo dicitur mitti ab alio homine ad aliquod munus, sive officium exercendum: altera est physica, consistens in naturali origine, ratione cujus radius v.g. dicitur emitti.